

پیدا و پنهان بهائیت

۳۰ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۲۱:۴۳

هدف از این تحقیق بررسی چند و چون جنبش بهائیت به عنوان یک جنبش مذهبی از آغاز تا امروز است. سؤال اصلی ما این است: فرقه‌های شیخیه، بابیه، ازلیه و بهائیه (که همه را تحت عنوان بهائی‌گری در ایران خلاصه نموده‌ایم) کی، چرا، چگونه و توسط چه کسانی به وجود آمده‌اند؟ دیدگاهها و اعتقاداتشان چیست و در مقابل حوادث مختلف در ایران، از آغاز پیدایش تاکنون، چگونه موضع‌گیری نموده‌اند؟

جوان و تاریخ- معرفی کتاب

تاریخ چند ساله اخیر ایران، مملو از جنبش‌های سیاسی‌ای است که براساس ایدئولوژی مذهب شیعه حوادث اجتماعی مختلفی را رقم زده‌اند. این جنبش‌ها یا در مقابل استعمار بیرونی قد علم کرده‌اند و یا در برابر استبداد داخلی قیام نموده‌اند و ملت را در مقابل دولت استبدادی قرار داده‌اند.

گرچه هر یک از این جنبش‌ها در ایران دارای زمینه‌های خاصی بوده‌اند، ولی تقریباً تمامی آنها یک نقطه مشترک داشته‌اند و آن نقطه مشترک همان اتکاء مردم به مذهب و علمای مذهبی بوده است و مردم مذهب را به عنوان تکیه‌گاه خود در برابر هر مشکلی انتخاب می‌کرده‌اند.

استعمارگران با تجربه‌ای که از جنبش‌های ضداستعماری در ایران به دست آوردند، بر آن شدند تا پایه‌های اعتمادی مذهب را مورد تردید و تزلزل قرار دهند از این رو در ایران مرامی را بدعت گذاشتند که بعدها به نام بهائیت مشهور گشت.

در حرکت استعماری بهائیت- که در این کتاب شامل تمامی فرقه‌های بابیه، شیخیه، ازلیه و بهائیه می‌باشد- نیز سردمداران فرقه‌های مختلف با توجه به زمینه‌های اجتماعی مساعدی که به وجود آمده بود، از مذهب برای جذب مردم استفاده کردند و هدف خود را با نام مذهب پیش بردند. در کتاب حاضر ایدئولوژی، کنشگران و زمینه‌های پیدایش و رشد هر یک از فرقه‌های فوق از عصر قاجاریه تا پایان دوران پهلوی دوم بررسی شده‌اند.

محقق محترم روشن می‌کند که این فرقه‌ها به عنوان حرکتی بر ضد سنت‌های دینی و اجتماعی ملت ایران با پشتیبانی حکومت‌های استعماری به وجود آمدند و درصدد از بین بردن نفوذ تشیع و روحانیت شیعه در ایران بوده‌اند؛ که بررسی ایدئولوژی مذهبی آنها و سیر تحولات و تغییرات در این مسلک حاکی از نیت واقعی آنها مبنی بر بی‌اعتمادی مردم و سست شدن اعتقاد آنها نسبت به اصول مذهبی مورد قبول خود می‌باشد. چرا که اعتقاد به اصول عقایدی تغییرناپذیر مانع نفوذ استعمار در ایران شده بود و اصول مذهبی مورد قبول مردم آنها را به تحرک علیه منافع استعماری وادار کرده بود و با تغییر نقطه‌ای در اصول اعتقادی مردم، امکان تکرار جنبش‌های مذهبی از بین می‌رفت. در این راستا، بهائیت مهمترین اصول اعتقادی تشیع را هدف قرار داده بود که با زیر سوال رفتن آن، هرگونه تحرک مذهبی- سیاسی غیرممکن می‌شد و دقیقاً به همین خاطر بود که در عصر پهلوی دوم، رژیم شاه دست بهائیان را در تمامی زمینه‌ها در ایران بازگذاشته بود؛ چرا که گسترش تفکر بهائی هرگونه تفکر مبارزات مذهبی را که امام خمینی سمبل آن شناخته شده بود، زیر سوال می‌برد.

هدف از این تحقیق بررسی چند و چون جنبش بهائیت به عنوان یک جنبش مذهبی از آغاز تا امروز است. سؤال اصلی ما این است: فرقه‌های شیخیه، بابیه، ازلیه و بهائیه (که همه را تحت عنوان بهائی‌گری در ایران خلاصه نموده‌ایم) کی، چرا، چگونه و توسط چه کسانی به وجود آمده‌اند؟ دیدگاهها و اعتقاداتشان چیست و در مقابل حوادث مختلف در ایران، از آغاز پیدایش تاکنون، چگونه موضع‌گیری نموده‌اند؟

در این تحقیق می‌خواهیم به جنبش بهائیت از زاویه جامعه‌شناسی سیاسی بنگریم و نحوه تعامل آن را با اقتدار ملی مورد توجه قرار دهیم. کیان و اقتدار ملی ایران بعد از دوران صفویه حول محور ایدئولوژی تشیع شکل گرفته است. به گمان ما قدرتهای استعماری از این فرقه‌ها برا شکستن کیان یا اقتدار ملی ایران استفاده نموده‌اند. به عبارت دیگر فرضیه ما در این تحقیق این است که از این جنبش یا سلسله جنبش‌ها در ایران برای شکستن کیان یا اقتدار ملی، که از زمان صفویه حول محور تشیع سامان یافته است استفاده شده و همواره در این راستا ایفای نقش نموده‌اند. در بخش نظریات به تفصیل در مورد این فرضیه سخن خواهیم

در پیگیری سوال و فرضیه تحقیق به بهره‌ها و فصلهای زیر خواهیم پرداخت. کل تحقیق را در سه بهره، هفت فصل و یک نتیجه‌گیری ارائه خواهیم نمود. بهره اول تحت عنوان کلیات شامل مقدمه که ضرورت تحقیق، هدف از تحقیق، سؤال اصلی و فرضیه تحقیق را ارائه خواهد داد. قسمت دوم این بهره به بیان نظریات به کار گرفته شده می‌پردازد. در این قسمت نظریه نویسنده در مورد جنبشهای اجتماعی و برداشت نوی از وضعیت اقتدار در ایران ارائه خواهد شد. قسمت سوم این بهره به روش تحقیق و سپس به بررسی پیشینه تحقیق خواهد پرداخت. در قسمت روش تحقیق نظر نویسنده درباره استفاده از منابع تاریخی در رشته جامعه‌شناسی تاریخی ارائه خواهد شد و در قسمت پیشینه تحقیق، نوآوری تحقیق حاضر نسبت به تحلیل‌های ارائه شده تاکنون شرح داده خواهد شد.

در بهره دوم به علل پیدایش بهائی‌گری می‌پردازیم و ایدئولوژی آن را تشریح می‌کنیم این بهره شامل سه فصل است که به ترتیب زمینه اجتماعی، ایدئولوژی و کنشگران بهائیت را مورد توجه قرار خواهد داد. به این ترتیب در خواهیم یافت که این جنبش چرا ایجاد شده، چه می‌گوید و چه کسانی آن را به راه انداخته‌اند؟ علل اقبال و یا ادبار مردم به آنان و حمایت‌هایی که از جانب کشورهای بیگانه از آنان صورت گرفته است، نیز در این فصول تشریح خواهد شد. به عبارت دیگر این بهره عهده‌دار بیان «چرایی» این جنبش است.

در بهره سوم به عملکرد این جنبش در ایران و به عبارت دیگر به «چگونگی» وقوع آن می‌پردازیم. در این بهره سیر وقایع بهائی‌گری قبل و بعد از انقلاب اسلامی را ارائه می‌کنیم و موضع‌گیری آنان را در چهار فصل دوره قاجار، انقلاب مشروطه، عصر پهلوی و بعد از انقلاب اسلامی تشریح خواهیم کرد. در این بهره موضع بهائیان نسبت به انقلاب اسلامی، تعامل انقلاب اسلامی با آنان و جایگاه کنونی آنان بررسی خواهد شد. در پایان این بهره پاسخ به فرضیه یا نظریه تحقیق و نتیجه‌گیری ارائه خواهد شد.

